

Sagardoa • Upelak garbitzen

Hernaniko Zelaia sagardotegian, upelak hustu ondoren garbitzen dituzte, baina urrian berriz bete aurretik beste garbitu bat emango diete, desinfektatzeko lurrin eta guzti.

Upelak garbi-garbi

UPELAK GARBITZEKO GARAIA. Aurtengo sagardoak amaitu du dolaretik botilarainoko bidea. Upelaren barruan sartu eta amak ateratzea baino ez da falta.

Karmen Irastorza-Oihana Elduaien | **HERNANI**

Orain, *ama* (zikina) atera eta upelak garbitu behar dira. Txotx garaia bukatu ondoren gelditzen den sagardoa botiletan sartzen bukatu dute sagardogileek. Hurrengo denboraldirako dena prest uztea besterik ez zaie falta. Hernaniko Zelaia sagardotegian horretantxe ari dira, sagardoaren errauntsak upeletik ateratzen. Prest dituzte ur mangera eta erratz latza, upelaren atea ireki dutenean. Kolore hori-okrea duen ahi baten antzera atera dira amak, lodi-lodi kanpora. Gero, hondarrei laguntzeko, presioan bota dute ura upel barruan, eta erratz latzarekin lagunduz atera dituzte gelditzen ziren ama handienak. «Orain, hogeita lau

ordu itxaron behar dugu upel barrura sartzeko. Gasak sortu dira, eta lehenago barrura sartzeari arriskutsua da oso», dio Jose Antonio Zelaia sagardotegiko arduradunak.

Beraz, botilaratu dute upeleko sagardoa, eta, zikin handienak kendu ondoren, egun bete itxarongo dute upel barrura sartu eta behar den bezala garbitzeko.

Upelaren atea 25 zentimetro zabal da, eta 35 garai. Hala ere, edozein sar daiteke zailtasunik gabe barrura; harrigarria badi-rudi ere. *Ama* zeri deitzen dioten galdetu, eta honela erantzun du etxeko nagusiak: «Aurrena, sagarra txikitzen denean ateratzen den muztioa upelera botatzen da, eta bertatik 25 bat ordura irakiten hasten da; horrela jarraitzen du

hilabete eta erdian. Irakiten ari den denboran, sagardoaren partikula zikinak goitik behera jaisten dira, eta upelaren azpialdean gelditu. Zoruan gelditzen den erraunts horri deitzen diogu *ama*».

Alfer usainik ez

Sagardo egile gehienek orain garbitzen dituzte upelak; beste zenbaitek, berriz, urrian edo azaroan sagardo berria sartu aurretik egiteko uzten dute. Orain errazagoa da zikinak ateratzea, egurrean erantsi gabe daudelako, eta, gainera, denbora gehiegi garbitu gabe utziz gero, egurrak usaina har dezake, eta horrek ez dio onik egiten edariari. Zelaia sagardotegian, esaterako, egurrezko upelak dituzte, eta, herdoilgaitzekin alderatuta, zertxobait

zailagoak dira garbitzeko orduan. Egurrezkoak arrisku handiagoa du usaina hartzeko, ondo garbitzen ez bada. Herdoilgaitzak, berriz, ez du usainik hartzen, neutroa da. Nolanahi ere, egur onak sagardoari «nortasuna» ematen diola uste du Zelaiak. «Sagardoak alfer usaina zeukak!» norbaiti entzuten badiozue, esan nahi du upela garbitu zuena alferra zela», gehitu du. Lehen eta orain garbitzeko sistema bera erabiltzen da. Aldea zera da: lehen dena eskuz egiten zela, eta orain presioko pistolarekin botatzen dela ura.

Upelaren atetxora burua hurbildu eta upelaren barrualdea mia daiteke. Upelak hodi batzuekin osatutako tramankulu bat dauka erdian. «Hori *serpentina* da!», esan du jabeak. Ur

hotza ibiltzen da tutu horietan barrena, eta sagardoa gradu egokian edukitzeko balio du, eta irakiten ari den garaian kontrolatzeko 20°-22°tik pasa ez dadin. Graduen baitan hartzen du sagardoak garraztasuna, eta horrentzat ere neurri bat dago.

Egurrezko upelak

Sagardotegiko ataritik upel erraldoiei begira, egur onak sagardoari dakarkion onuraz hizeketan jardun du sagardotegiko ugazabak. Egurrezko upelak beste giro bat ematen diola sagardotegiari, beste goxotasun bat duela dio: «Gero, bitxia da, baina Frantzian xanpaina egurrezko upeletara pasatzen dute, herdoilgaitzetan irakinarazi arren, nortasun pixka bat emateko edo», esan du etxeko jaunak.

Gustuz egindako lanak uzten duen poza nabari da Jose Antonioren hitzetan, eta upelen garbiketa egun hauetan ez dela amaituko gogoratu du. Urrian, sagardo berria sartu aurretik, beste garbialdi bat eman behar zaie. Orduan, uraz gain, lurruna erabiliko dute, upelaren barrena ongi desinfektatzeko.

↑ 05:29 · 17:50

↓ 11:16 · 23:49

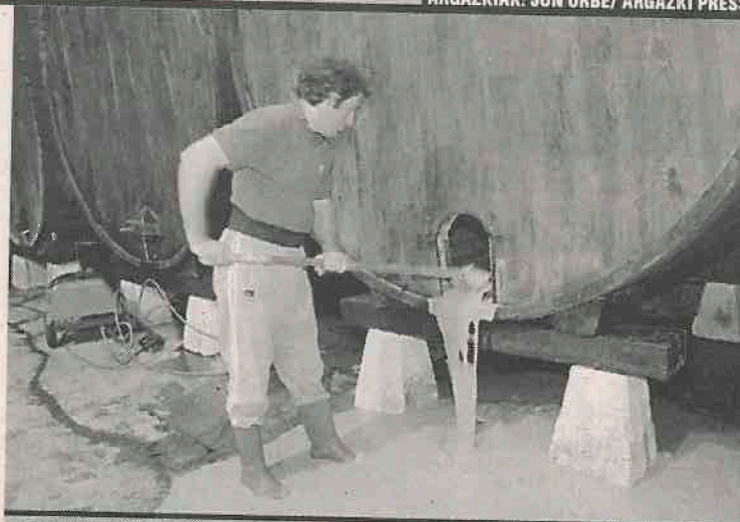
KOSTALDEA

MAREAK

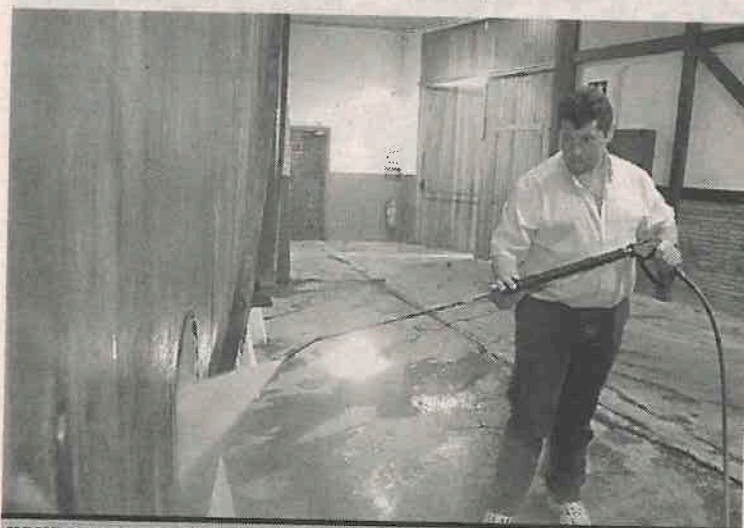
GOIZEZ

ARRATSALDEZ

ARGAZKIAK: JON URBE/ ARGAZKI PRESS

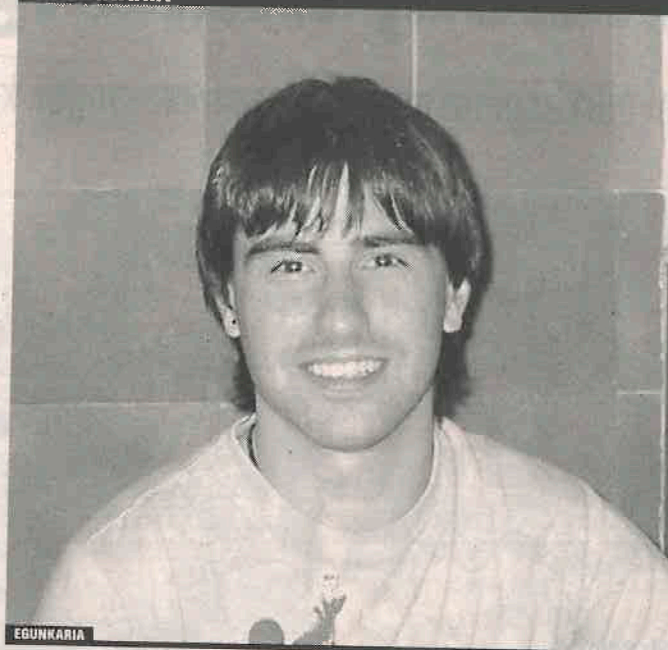
AMA ATERATZEN. Ezer baino lehen, upela ireki eta barruan dagoen ama ateratzen dute.

HONDARRAK GARBITZEN. Ama kanpoan denean, barnean gelditzen diren azken hondarrak presio pistolarekin bixuntzen dituzte.

MIKEL ODRIOZOLA

TABERNARIA

EGUNKARIA

«Oporretan lan egin eta ikasi beharra daukat»

Oihana Elduaia | AZPEITIA

Mikel Odriozolak, Donostian irakasle ikasketak egiten ari den arren, asteburuetan Azpeitiko taberna batean lan egiten du. Udan...

■ Ikasturtean ikasi eta lan egin, eta udan zer?

Orain, asteburuetan ez ezik, abuztuan ere lan egin behar dut. Tabernako beste langile guztiek oporrak har ditzaten,

Bai, hamar egun edo ditut jai. Herriko jaietan, saninazioetan, lan egin, eta gero hartuko ditut oporrak. Baina itzultzen naizenean, egunero lanera joan beharko dut. Eskolara hasitakoan, berriro asteburuetan bakarrik egingo dut lan.

■ Lan egin ondoren, udan diru asko gastatzeko moduan izango zara, beraz?

Festetan diru asko irabaziko dut, eta gero nola edo hala gastatu egin beharko dugu. Ondo pasatzeko asmoa dut, atsedean hartu, barre egin, eta parrandaren bat ere egin beharko dut.

■ Udan kanpotar asko etortzen al zaizkizue taberna- ra?

Bai, kanpotarrak badabiltza. Larunbat honetan ere kanpotar dezente zebilen. Azkenaldian dezente etortzen dira. Galdutakoren batzuk edo izango direla pentsatzen dut. Agian ez dira oso urrutikoak, baina nik ez ditut ezagutzen, behintzat.

■ Aurten irailerako azterketetako ikasi beharrik ez al dago?

UPEL BARRUAN. Ama atera eta 24 ordura, barruan sartzen dira, eskularekin ondo-ondo garbitzeko.

BERRIRO KALERA. Behin barrua garbituta, berriro kanporako bidea hartzen dute, urri aldean berriz garbitzeko sartu arte.

joan beharrik; alde horretatik, oporretan dago, baina tabernan lana normalean baino zerbait gehiago egin beharko du udan.

egin beharra daukagu. Bestela, haiei ezinezkoa zaie jaiak hartzea.

■ Denek oporrak dituztenean zuk lana egin behar?

Bai, baina azterketaren bati irailan egiteko. Baina lasai-lasai hartzeko asmoa daukat, goizetan zerbait egingo dut... Askorik estresatu gabe ibiliko naiz, behintzat.

agenda

ASTIGARRAGA

- 12:00: Txupinazo txikia eta txaranga.
- 14:00: Haurrentzako bazkaria.
- 16:00: Karaokea.
- 18:30: Txokolatada, Foru plazan.
- 19:00: Pregoia eta txupinazoa.
- 19:15: Buruhandiak eta erraldoiak.
- 20:00: Areto futboleko finala eta Los Pasai txaranga.
- 23:00: Disko festa.
- 24:00: Ermitako kanpai errepika.

ARANO

- 12:00: Jaien hasiera.
- 21:00: Herri meza.
- Egun osoan: Arano non stop festa.

ARRIGORRIAGA

- 10:00: Diana.
- 11:00: Rokodromoa, kiroldegian.
- 11:00: Artiumera joateko autobusa.
- 12:00: Umeentzako tailerrak.
- 18:00: Areto futbol txapelketa.
- 18:00: Umeentzako txokolatada.
- 18:30: Sopa de Croquetas taldea.
- 19:00: Kalejira, Dunbots fanfarrearekin.
- 20:00: 37. Madalena Saskibalo txapelketako 3. partida.
- 20:00: Yellow dog blues band.
- 20:00: Talisman orkestra.
- 22:30: Dunbots fanfarea.
- 23:00: Koadrilen batzea.

- 01:00: Kontzertua izango da Hakker taldearekin.

ARROA GOIKOA (ZESTOA)

- 20:30: Txupinazoa.
- 21:00: Herri afaria.
- 23:30: Erromeria, Lotxo taldearen eskutik.
- 01:30: Dantza bikote lehiaketa.

AZPEITIA

- 20:00: Jai Herrikoien aldeko manifa-kalejira.
- 22:30: Mongoliako Badma Seseg eta Peruko Identidad Peru dantza taldeak.
- 22:30: San Ignazio erremonte txapelketa, Izarraitz pilotalekuan.

ETXEBARRI-DONEZTEBE

- 19:00: Koadrilen elkarretaratzea eta txupinazioa. Gero koadrilen kalejira.
- 20:00: Pilota partidak.
- 23:30: Egan taldea eta koadrilen lehiaketa.

GARAI

- 21:00: Donei Atxa jartzea.
- 23:00: Ohiergi taldearekin dantzaldia, Herriko plazan.

GORLIZ

- 19:30: Txupinazoa.

- 20:00: Koadrila, dantzari, txistulari, txaranga... jaitsiera.
- 21:30: Jaitsierako sari banaketak.
- 23:30: Sorbeltz taldea.
- 00:30: Zezensuzkoa.

IRURTZUN

- 11:30: Haurrentzako parkea.
- 13:30: Konpartsari agurra, erraldoi eta buruhandiekin.
- 14:00: Jubilatuen bazkaria, eta jarraian, dantzaldia.
- 16:30: Haurrentzako parkea.
- 18:30: Haurrentzako txokolatada.
- 20:30: Dantzaldia Rubi Berriak taldearekin.
- 22:15: Zezensuzkoa eta buruhandiak.
- 00:30: Dantzaldia Rubi Berriak taldearekin.

PASAI DONIBANE

- 18:30: Txaranga eta buruhandiak, herriko kaleetan zehar.
- 20:00: Txupinazoa eta ikurriñaren igoera.
- 23:00: Etxabe Anaiekin dantzaldia.

ZORNOTZA

- 18:00: Squash txapelketa.
- 19:00: Umeen tanborrada.
- 20:00: Koadrilen arteko jimbana.
- 24:00: Tarantella orkestra.